

**LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA**  
**TEISINIO REGULIAVIMO STEBĖSENOS PAŽYMA**

2018-12-21 Nr.

**Teisinio reguliavimo, kurio stebėseną atlikta, sritis:**

Administracinės atsakomybės instituto teisinio reguliavimo stebėseną, identifikuojant probleminius ar diskutuotinus aspektus, susijusius su administracinių nusižengimų teisenos teisiniu reguliavimu.

**Teisės aktai, nustatantys teisinį reguliavimą, kurio stebėseną atlikta:**

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas (toliau – ANK).

**Nustatant teisinį reguliavimą, kurio stebėseną atlikta, planuoti tikslai ir padariniai:**

2017 m. sausio 1 d. įsigaliojo ANK, kuris pakeitė iki tol galiojusį Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksą. Atliekant teisinio reguliavimo stebėseną siekiama identifikuoti ANK nustatyto administracinių nusižengimų teisenos teisinio reguliavimo nesklaidumus, kylančias praktines problemas ir kitus aspektus.

**Faktiniai teisinio reguliavimo padariniai ir jų įvertinimas:**

Teisingumo ministerija, siekdama įvertinti ANK nuostatų taikymo aspektus, paprašė institucijų, kurioms ANK 589 straipsnyje pavesta pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus, įvertinti, ar praktikoje, taikant ANK nuostatas, neiškilo problemų ar nesklaidumų, susijusių su netinkamu ar keliančiu pagristas abejones administracinių nusižengimų teisenos teisiniu reguliavimu. Šių institucijų buvo prašoma pateikti argumentuotus siūlymus, jei manytų, kad teisinio reguliavimo, susijusio su ANK įtvirtintomis procesinėmis nuostatomis tobulinimas padarytų administracinių nusižengimų teisenos procesą sklandesnį. Analogiškas prašymas buvo pateiktas ir Teisėjų tarybai.

Atliekant teisinio reguliavimo stebėseną buvo įvertinti iš institucijų gauti pasiūlymai. Daliai jų buvo pritarta. Tokie pasiūlymai buvo įtraukti į ANK pakeitimo projektą:

1. ANK 40 straipsnyje nustatyta, kad administracinis nusižengimas laikomas padarytu pakartotinai, jeigu administracinį nusižengimą padaręs asmuo per metus nuo administracinio nurodymo įvykdymo dienos arba nuo dienos, kurią administracinė nuobauda ar administracinio poveikio priemonė baigta vykdyti, padarė tame pačiame šio kodekso straipsnyje numatytą administracinį nusižengimą. *Vilniaus miesto savivaldybės administracija* pastebėjo, kad praktikoje nereti atvejai, kai asmenys nemoka baudų, dėl ko neatsiranda administracinio nusižengimo pakartotinumui būtina sąlyga – administracinės nuobaudos įvykdymo pabaiga. Šią ANK nuostatą galima aiškinti dviprasmiškai, t. y. taip, kaip aiškina *Vilniaus miesto savivaldybės administracija*, tačiau galima teigti, kad asmuo taip pat laikomas administracinį nusižengimą padaręs pakartotinai, ir tuo atveju, kai jis jį padaro įsiteisėjus nutarimui administracinio nusižengimo byloje, bet dar neįvykdžius administracinės nuobaudos ar administracinio poveikio priemonės (apie tokį ANK 40 straipsnio nuostatos aiškinimą informavo Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos).

2. Vadovaujantis ANK 29 straipsnio 1 dalimi, administracinio poveikio priemonė turto

konfiskavimas – tai priverstinis neatlygintinas konfiskuotino bet kokio pavidalo turto, esančio pas pažeidėją ar kitus asmenis, paėmimas valstybės nuosavybėn. Konfiskuotas gali būti tik turtas, kuris yra pažeidėjo nuosavybė, išskyrus šio straipsnio 4 dalyje nustatytus atvejus. Tais atvejais, kai konfiskuotina transporto priemonė nuosavybės teise priklauso ne administracinėn atsakomybėn traukiamam asmeniui, ji, vadovaujantis ANK 603 straipsniu, grąžinama savininkui (valdytojui) institucijos, kurios pareigūnas surašė administracinio nusižengimo protokolą, vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu iki administracinio nusižengimo bylos išnagrinėjimo, jeigu tai nepakenks administracinio nusižengimo teisenai. Šiuo atveju transporto priemonės savininkas (valdytojas) privalo užtikrinti, kad transporto priemonė nebūtų parduota ar kitaip perleista kitiems asmenims iki nutarimo administracinio nusižengimo byloje apskundimo termino pabaigos (apskundus nutarimą – iki galutinio teismo nutarimo (nutarties) įsiteisėjimo). *Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos* (toliau – VMI) informavo, kad per 2017 m. perėmė į apskaitą 2281 transporto priemonę, iš jų apie 25 proc. buvo palikta saugoti savininkams (valdytojams), per 2018 m. pirmą pusmetį – 1418 transporto priemonių, iš jų apie 30 proc. palikta saugoti savininkams (valdytojams). VMI informavo, kad praktikoje pasitaiko atvejų, kai konfiskuotina transporto priemonė palikus saugoti savininkui (valdytojui), jis šio turto neišsaugo arba parduoda rinkoje paklausias transporto priemonės dalis, taip labai sumažindamas turto vertę, dėl ko dažnai neįmanoma įvykdyti teismo nutartį dėl transporto priemonės konfiskavimo. Pasak VMI, naujesni, galimai didesnės vertės automobiliai (apie 40 proc.) būna išardyti (išimti žibintai, išardyta vidinė apdaila, nuimti veidrodėliai ir kitos automobilio detalės). Dauguma automobilių neužsiveda, sukeistos detalės (įdedamos senos, neveikiančios), dažnai piktybiškai apgadintos (pvz. pripilta smėlio į automobilio degalų baką ar variklį, sudaužytas stiklas, išimtas variklis). Esant tokiai situacijai, konfiskuotos transporto priemonės vertė nustatoma minimali (arba metalo laužo kainai), kuri neatitinka vidutinės rinkos vertės (pagal modelį, pagaminimo metus).

3. *Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos* atkreipė dėmesį į tai, kad ANK 573 straipsnio 4 dalyje nustatyta galimybė teismui kitiems asmenims (ne tik šioje straipsnio dalyje išvardintiems (institucijai, kurios pareigūnas atliko administracinio nusižengimo tyrimą, advokatams, antstoliams, notarams ir t. t.)) šaukimus, pranešimus, skundų kopijas (nuorašus) ir kitus procesinius dokumentus įteikti elektroninių ryšių priemonėmis, jeigu jie pageidauja procesinius dokumentus gauti tokiu būdu ir yra nurodę gavėjo elektroninio pašto adresą arba kitą elektroninių ryšių priemonių adresą. ANK 573 straipsnio 1 dalyje nenustatyta galimybė administracinių nusižengimų bylas ne teismo tvarka nagrinėjančioms institucijoms šaukimus, pranešimus, skundų kopijas (nuorašus) ir kitus procesinius dokumentus įteikti elektroniniu paštu. Toks teisinis reguliavimas nesuteikia galimybės siekti operatyvios administracinių nusižengimų teisenos, išlaidų, susijusių su šaukimų ir kitų procesinių dokumentų siuntimo kaštais mažinimo.

4. ANK 589 straipsnio 20 punkte nustatyta, kad administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus dėl šio kodekso 505 (Kliudymas įstatymų įgaliotiems pareigūnams įgyvendinti jiems suteiktas teises ar atlikti pavestas pareigas, jų teisėtų reikalavimų ar nurodymų ir kolegialių institucijų ar valstybės pareigūnų sprendimų nevykdymas) ir 507 (Valstybės politiko, valstybės pareigūno, valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens garbės ir orumo pažeminimas) straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų, be kita ko, surašo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. *Sveikatos apsaugos ministerija*, pastebėjo, kad šios funkcijos nebūdingos ministerijai.

5. Vadovaujantis ANK 589 straipsnio 82 ir 83 punktais, savivaldybių administracijų ir savivaldybių vykdomųjų institucijų įgaliotų įstaigų ar įmonių pareigūnai, be kita ko, pradeda administracinių nusižengimų teiseną, atlieka administracinių nusižengimų tyrimą ir surašo administracinių nusižengimų protokolus dėl administracinio nusižengimo, numatyto ANK 448

straipsnio 1 dalyje (keleivių vežimas keleivinėmis kelių transporto priemonėmis, kurių apdaila, techninė ar sanitarinė būklė neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų). ANK 448 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta administracinė atsakomybė už šio administracinio nusižengimo padarymą pakartotinai. *Lietuvos transporto saugos administracija* pastebėjo, kad esant šiuo metu galiojančiam teisiniui reguliavimui, minėti pareigūnai, atlikę patikrinimą ir nustatę, kad administracinis nusižengimas, numatytas ANK 448 straipsnio 1 dalyje, padarytas pakartotinai, turi tyrimo medžiagą perduoti Lietuvos transporto saugos administracijai. Toks teisinis reguliavimas neužtikrina administracinių nusižengimų teisenos operatyvumo principo įgyvendinimo.

6. Vadovaujantis ANK 589 straipsnio 95 punktu dėl šio kodekso 399, 400 straipsniuose, 434 straipsnio 3 dalyje, 458, 505 straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo jūrų uostų kapitonai. *Susisiekimo ministerija informavo*, kad valstybės įmonė *Klaipėdos valstybinis jūrų uostas* siūlo sumažinti administracinę naštą jūrų uosto kapitonui, perdėdžiant šią funkciją jūrų uosto administracijos pareigūnams.

7. ANK 621 straipsnyje nustatyta tvarka institucijų nutarimus administracinių nusižengimų bylose apylinkės teismui gali apskūsti asmuo, dėl kurio atitinkamas nutarimas priimtas ir nukentėjusysis (ar jų atstovai). *Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra* pastebėjo, kad prokuroras tokios teisės neturi. Vadovaujantis 592 straipsnio 3 ir 4 dalimis, ikiteisminio tyrimo institucijai ar prokurorui atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą, nutraukus ikiteisminį tyrimą ar baudžiamąją bylą, tačiau nustačius, kad padaryta veika turi administracinio nusižengimo požymių, medžiaga perduodama įgaliotai institucijai administracinio nusižengimo teisei pradėti ir administracinio nusižengimo protokolui surašyti. Tais atvejais, kai administracinių nusižengimų bylas ne teismo tvarka nagrinėjančios institucijos nepradeda administracinio nusižengimo teisenos arba ne teismo tvarka išnagrinėjus administracinio nusižengimo bylą, priimamas nutarimas nutraukti administracinio nusižengimo teiseną, ANK nėra numatyta teisė prokurorui apskūsti tokius sprendimus, o asmuo, galimai padaręs administracinį nusižengimą, tikėtina, tokio sprendimo neskūstų.

8. ANK nėra įtvirtinta galimybė administracinį nusižengimą tiriančiam pareigūnui priimti nutarimą realizuoti arba sunaikinti transporto priemonę, jei transporto priemonė, kuri priverstinai nuvežta padarius administracinį nusižengimą, už kurį pagal šį kodeksą gali būti skiriamas transporto priemonės konfiskavimas, gali prarasti vertę arba kurios saugojimas, priežiūra ir laikymas susijęs su aiškiai per didelėmis išlaidomis ir ji negali būti grąžinama savininkui (valdytojui). Tokios transporto priemonės, vadovaujantis galiojančiu teisiniu reguliavimu, yra saugomos iki įsiteisėja teismo sprendimas, kuriame nusprendžiama dėl transporto priemonės konfiskavimo, o jų saugojimo kaštai dažniausiai viršija transporto priemonės vertę. *Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos* atkreipė dėmesį t tai, kad, siekiant mažinti administracinę naštą ir išlaidas, kai priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimas, priežiūra ir laikymas susiję su aiškiai per didelėmis išlaidomis, ANK 603 straipsnyje, reguliuojančiame priverstinį transporto priemonės nuvežimą, būtina įtvirtinti galimybę administracinį nusižengimą tiriančiam pareigūnui priimti nutarimą realizuoti arba sunaikinti transporto priemonę Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse nustatyta areštuoto turto realizavimo tvarka, jei transporto priemonė, kuri priverstinai nuvežta padarius administracinį nusižengimą, už kurį pagal šį kodeksą gali būti skiriamas transporto priemonės konfiskavimas, gali prarasti vertę arba kurios saugojimas, priežiūra ir laikymas susiję su aiškiai per didelėmis išlaidomis ir ji negali būti grąžinama savininkui (valdytojui).

9. ANK 608 straipsnio 1 dalyje numatyta nuostata leidžia administracinio nusižengimo protokolą surašyti asmeniui nedalyvaujant, jeigu jis ne mažiau kaip du kartus šaukiamas neatvyko ir nedalyvavo surašant protokolą. Šiuo atveju, surašytas administracinio nusižengimo protokolą siunčiamas asmeniui ANK 573 straipsnyje nustatyta tvarka. Surašant administracinio nusižengimo

protokolą, kai administracinis nurodymas negalimas (ANK 610 straipsnio 2 dalyje numatytais pagrindais), administracinio nusižengimo byla per tris darbo dienas nuo protokolo surašymo momento turi būti išsiunčiama nagrinėti teismui arba institucijai, kuri nagrinėja bylas ne teismo tvarka (ANK 613 straipsnio 3 dalis). Per šias tris darbo dienas protokolas turi būti išsiunčiamas administracinėn atsakomybėn traukiamam asmeniui, įsitikinama, kad protokolas buvo įteiktas ir tik tada administracinio nusižengimo byla siunčiama nagrinėti teismui ar kitai institucijai. *Socialinių paslaugų ir priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos* atkreipė dėmesį į tai, kad trijų darbo dienų terminas išsiųsti bylą nagrinėti teismui ar kitai, ne teismo tvarka bylas nagrinėjančiai, institucijai yra per trumpas.

10. ANK 640 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad apylinkės teismas, priėmęs skundą dėl ne teismo tvarka priimto nutarimo administracinio nusižengimo byloje, išsiunčia šio kodekso 621 straipsnyje nurodytiems asmenims ir nutarimą ne teismo tvarka priėmusiai institucijai skundo, prireikus ir jo priedų, kopijas (nuorašus), nustato terminą, per kurį nutarimą administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusi institucija (pareigūnas) privalo pateikti teismui savo atsiliepimą į skundą. *Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos* atkreipė dėmesį į tai, kad neretai institucijos pozicija ir skunde nurodyti argumentai būna aptarti minėtame nutarime, todėl institucija, teikianti atsiliepimą, formaliai pakartoja nutarime išdėstytus argumentus. Tokiais atvejais ANK 640 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytas privalomas atsiliepimo pateikimas į skundą dėl ne teismo tvarka priimto nutarimo administracinio nusižengimo byloje yra perteklinis.

11. ANK 653 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatytas vienas iš galimų apygardos teismo priimti sprendimų – panaikinti apylinkės teismo *nutarimą* ir priimti naują *nutarimą* administracinio nusižengimo byloje. *Teisėjų taryba* informavo, kad apygardos teismų praktikoje pasitaikė atvejų, kai buvo būtina panaikinti apylinkės teismo priimtą *nutartį* ir priimti naują *nutartį*, dėl ko būtina papildyti galimų apygardos teismo sprendimų sąrašą.

12. ANK 653 straipsnio 1 dalyje pateiktame galimų procesinių sprendimų, kuriuos priima apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą dėl apeliacinio skundo, sąrašė tiesiogiai nenumatyta galimybė panaikinti pirmosios instancijos teismo *nutartį* ir priimti *nutarimą* palikti galioti institucijos, priėmusios *nutarimą* byloje ne teismo tvarka, priimtą *nutarimą*. Šiuo atveju priimamas ne savo esme naujas *nutarimas*, o paliekamas galioti institucijos priimtas *nutarimas*, todėl apeliacinės instancijos priimamas sprendimas iš esmės neatitinka ANK 653 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyto sprendimo. Kaip informavo *Teisėjų taryba*, šiuo metu apygardos teismai, įvertindami, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimu nepriimamas kokybiškai naujas procesinis sprendimas esminiais administracinio nusižengimo bylos klausimais, o paliekamas galioti institucijos priimtas *nutarimas* pripažinus, kad pirmosios instancijos teismas šį *nutarimą* nepagrįstai panaikino, taiko teisės analogiją ir, vadovaudamiesi ANK 653 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatomis, priima *nutarimą* panaikinti apylinkės teismo *nutarimą* ir palikti galioti institucijos priimtą *nutarimą*.

13. Pagal ANK 653 straipsnio 1 dalies 4 punktą apygardos teismas gali priimti sprendimą pakeisti apylinkės teismo *nutarimą* (*nutartį*) administracinio nusižengimo byloje ir paskirti švelnesnę administracinę nuobaudą. Tačiau ANK 653 straipsnyje nenumatyta galimybė pakeisti apylinkės teismo *nutarimą* (*nutartį*) ir paskirti griežtesnę administracinę nuobaudą, jei yra *nutarimą* administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusios institucijos ar institucijos, kurios pareigūnas atliko administracinio nusižengimo tyrimą, skundas arba nukentėjusiojo skundas.

*Teisėjų taryba* informavo, kad teismų praktikoje yra pasitaikę atvejų, kai apeliacinės instancijos teismas, spręsdamas klausimą tik dėl paskirtos administracinės nuobaudos tinkamo individualizavimo, pritardamas nukentėjusiojo ar institucijos skundo argumentams, manė esant tikslinga paskirti administracinėn atsakomybėn patrauktam asmeniui griežtesnę nuobaudą. Tačiau apygardos teismas, užuot pakeitęs apylinkės teismo *nutarimą* (*nutartį*), taip kaip yra numatyta priimant

sprendimą dėl paskirtos administracinės nuobaudos švelninimo, nesant galimybės apylinkės teismo procesinį sprendimą pakeisti ir paskirti griežtesnę administracinę nuobaudą, priėmė sprendimą apylinkės teismo nutarimą panaikinti ir priimti naują nutarimą administracinio nusižengimo byloje. Tokia situacija lemia, jog apeliacinės instancijos teismui priimant skirtingus procesinius sprendimus, nors iš esmės yra sprendžiamas tas pats nuobaudos individualizavimo klausimas, skirtingai vertinami apylinkės teismo priimti procesiniai sprendimai ir vienu atveju priimamas sprendimas jį pakeisti, o kitu – panaikinti.

Analogiškas teisinis reguliavimas yra nustatytas ir ANK 642 straipsnio 1 dalies 6 punkte, kur nustatyta, kad vienas iš apylinkės teismo galimų priimti sprendimų dėl skundo dėl ne teismo tvarka priimto nutarimo administracinio nusižengimo byloje yra pakeisti nutarimą ir paskirti švelnesnę nuobaudą arba neskirti administracinės nuobaudos.

### **Teisinio reguliavimo reikalingumo, pakankamumo ir efektyvumo įvertinimas:**

1. ANK 40 straipsnyje nustatyta, kad administracinis nusižengimas laikomas padarytu pakartotinai, jeigu administracinį nusižengimą padaręs asmuo per metus nuo administracinio nurodymo įvykdymo dienos arba nuo dienos, kurią administracinė nuobauda ar administracinio poveikio priemonė baigta vykdyti, padarė tame pačiame šio kodekso straipsnyje numatytą administracinį nusižengimą. Toks teisinis reguliavimas sudaro prielaidas dviprasmiškai aiškinti teisės normą.

2. ANK 603 straipsnyje nustatyta, kad, kai transporto priemonė nuosavybės teise priklauso ne administracinėn atsakomybėn traukiamam asmeniui, ji gražinama jos savininkui (valdytojui) institucijos, kurios pareigūnas surašė administracinio nusižengimo protokolą, vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu iki administracinio nusižengimo bylos išnagrinėjimo, jeigu tai nepakenks administracinio nusižengimo teisenai. Šiuo atveju transporto priemonės savininkui (valdytojui) įtvirtinta pareiga užtikrinti, kad transporto priemonė nebūtų parduota ar kitaip perleista kitiems asmenims iki nutarimo administracinio nusižengimo byloje apskundimo termino pabaigos (apskundus nutarimą – iki galutinio teismo nutarimo (nutarties) įsiteisėjimo), o įsiteisėjus nutarimui konfiskuoti transporto priemonę – iki nutarimo vykdymo. Administracinė atsakomybė už šios pareigos nevykdymą nustatyta ANK 431 straipsnio 3 dalyje. Toks teisinis reguliavimas neužtikrina transporto priemonės išsaugojimo, nenumatyta administracinė atsakomybė savininkams (valdytojams) už transporto priemonės sugadinimą, komplektacijos pakeitimą, sumažinant jos vertę.

Nesant ANK įtvirtintos galimybės išieškoti konfiskuotino turto vertę atitinkančią pinigų sumą, kai konfiskuotinas turtas yra paslėptas, suvartotas, priklauso tretiesiems asmenims ar jo negalima paimti dėl kitų priežasčių arba šį turtą konfiskuoti būtų netikslinga, nesudarytos tinkamos galimybės vykdyti administracinio poveikio priemonę – turto konfiskavimą.

3. ANK 573 straipsnio 1 dalyje nenustatyta galimybė administracinių nusižengimų bylas ne teismo tvarka nagrinėjančioms institucijoms šaukimus, pranešimus, skundų kopijas (nuorašus) ir kitus procesinius dokumentus įteikti elektroniniu paštu. Toks teisinis reguliavimas neskatina administracinių nusižengimų teisenos operatyvumo.

4. ANK 589 straipsnio 20 punkte nustatyta, kad administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus dėl šio kodekso 505 ir 507 straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų surašo Sveikatos apsaugos ministerija. Toks teisinis reguliavimas nesuderinamas su Sveikatos apsaugos ministerijos funkcijomis.

5. Vadovaujantis ANK 589 straipsnio 82 ir 83 punktais, savivaldybių administracijų ir savivaldybių vykdomųjų institucijų įgaliotų įstaigų ar įmonių pareigūnams nesuteikta teisė pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl administracinio nusižengimo, numatyto ANK 448

straipsnio 5 dalyje. Toks teisinis reguliavimas neskatina administracinių nusižengimų teisenos operatyvumo.

6. ANK 589 straipsnio 95 punkte nustatyta, kad administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus dėl šio kodekso 399, 400 straipsniuose, 434 straipsnio 3 dalyje, 458, 505 straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų surašo jūrų uostų kapitonai. Toks teisinis reguliavimas neskatina administracinių nusižengimų teisenos operatyvumo.

7. ANK nėra nustatyta galimybė prokurorui, pranešusiam apie galimai padarytą administracinį nusižengimą, apskūsti teismui pareigūno sprendimą nepradėti administracinio nusižengimo teisenos. Toks teisinis reguliavimas nesudaro prielaidų objektyviam, visapusiškam ir išsamiam bylos aplinkybių ištyrimui.

8. ANK nėra įtvirtinta galimybė administracinį nusižengimą tiriančiam pareigūnui priimti nutarimą realizuoti arba sunaikinti transporto priemonę, jei transporto priemonė, kuri priverstinai nuvežta padarius administracinį nusižengimą, už kurį pagal šį kodeksą gali būti skiriamas transporto priemonės konfiskavimas, gali prarasti vertę arba kurios saugojimas, priežiūra ir laikymas susijęs su aiškiai per didelėmis išlaidomis ir ji negali būti grąžinama savininkui (valdytojui). Toks teisinis reguliavimas neužtikrina tiek transporto priemonės savininko, tiek valstybės interesų, patiriami dideli transporto priemonių saugojimo kaštai ir nuostoliai dėl turto vertės mažėjimo saugojimo metu.

9. ANK 613 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad ANK 610 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais, kai administracinis nurodymas nerašomas, ir kai asmuo prašo neįrašyti administracinio nurodymo, administracinio nusižengimo protokolas per tris darbo dienas nuo jo *surašymo* momento išsiunčiamas teismui ar pateikiamas institucijai, kurios pareigūnas įgaliotas nagrinėti administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka. Praktikoje kyla problema, kai per tris darbo dienas nuo administracinio nusižengimo protokolo surašymo momento nespėjama išsiųsti protokolą administracinę atsakomybę traukiamam asmeniui, įsitikinti, kad jis jam įteiktas ir perduoti bylą nagrinėti teismui ar institucijai, kurios pareigūnas įgaliotas nagrinėti administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka, todėl nėra užtikrinta sklandi administracinių nusižengimų teiseną.

10. ANK 640 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad apylinkės teismas, priėmęs skundą dėl ne teismo tvarka priimto nutarimo administracinio nusižengimo byloje, išsiunčia šio kodekso 621 straipsnyje nurodytiems asmenims ir nutarimą ne teismo tvarka priėmusiai institucijai skundo, prireikus ir jo priedų, kopijas (nuorašus), nustato terminą, per kurį nutarimą administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusi institucija (pareigūnas) *privalo* pateikti teismui savo atsiliepimą į skundą. Kadangi neretai institucijos pozicija ir skunde nurodyti argumentai būna aptarti minėtame nutarime, todėl institucija, teikianti atsiliepimą, formaliai pakartoja nutarime išdėstytus argumentus. Toks teisinis reguliavimas yra neefektyvus ir neužtikrinantis administracinių nusižengimų teisenos operatyvumo.

11. ANK 653 straipsnio 1 dalyje, kaip viena iš galimų apygardos teismo priimti sprendimų nėra numatyta galimybė panaikinti apylinkės teismo priimtą nutartį ir priimti naują nutartį administracinio nusižengimo byloje. Toks teisinis reguliavimas neužtikrina teisėkūros nuoseklumo ir sistemiškumo.

12. ANK 653 straipsnio 1 dalyje nėra įtvirtinta galimybė apygardos teismui, išnagrinėjusiam bylą dėl apeliacinio skundo, priimti sprendimą panaikinti apylinkės teismo nutarimą (nutartį) ir palikti galioti ne teismo tvarka priimtą nutarimą. Toks teisinis reguliavimas neužtikrina teisėkūros nuoseklumo ir sistemiškumo.

13. ANK 642 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatyta, kad vienas iš sprendimų, kuriuos, išnagrinėjęs bylą dėl skundo dėl ne teismo tvarka priimto nutarimo administracinio nusižengimo byloje, priima apylinkės teismas, yra pakeisti nutarimą ir paskirti švelnesnę nuobaudą arba neskirti

administracinės nuobaudos. Galimybė paskirti griežtesnę administracinę nuobaudą nenumatyta. ANK 653 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad vienas iš sprendimų, kuriuos priima apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą dėl apeliacinio skundo, yra pakeisti apylinkės teismo nutarimą (nutartį) administracinio nusižengimo byloje ir paskirti švelnesnę administracinę nuobaudą. Galimybė paskirti griežtesnę administracinę nuobaudą nenumatyta. Toks teisinis reguliavimas neužtikrina teisėkūros proporcingumo, nuoseklumo ir sistemiškumo.

### **Išvada dėl reikalingumo keisti teisinį reguliavimą:**

1. Siekiant teisinio aiškumo, administracinės atsakomybės neišvengiamumo, ANK 40 straipsnyje reikėtų nustatyti, kad administracinis nusižengimas laikomas padarytu pakartotinai, jeigu administracinį nusižengimą padaręs asmuo per metus nuo administracinio nurodymo įvykdymo dienos arba nuo nutarimo administracinio nusižengimo byloje įsiteisėjimo dienos iki sueis vieni metai nuo administracinės nuobaudos ar administracinio poveikio priemonės įvykdymo dienos padarė tame pačiame šio kodekso straipsnyje numatytą administracinį nusižengimą.

2. Siekiant išvengti situacijos, kai, vadovaujantis ANK 603 straipsniu, transporto priemonė nuosavybės teise priklausanti ne administracinėn atsakomybėn traukiamam asmeniui grąžinama savininkui (valdytojui), o jis sugadina, sunaikina ar kitaip sumažina transporto priemonės vertę, būtina šią problemą spręsti ANK nustatant transporto priemonės savininkui (valdytojui) ne tik pareigą užtikrinti, kad transporto priemonė nebūtų parduota ar kitaip perleista kitiems asmenims, bet ir nebūtų sumažinta jos vertė pakeičiant komplektaciją iki nutarimo administracinio nusižengimo byloje apskundimo termino pabaigos (apskundus nutarimą – iki galutinio teismo nutarimo (nutarties) įsiteisėjimo), o įsiteisėjus nutarimui konfiskuoti transporto priemonę – iki nutarimo vykdymo. Be to, ANK būtina nustatyti administracinę atsakomybę taip pat ir už šių pareigų nevykdymą. Taip pat, siekiant išvengti atveju, kai priėmus nutarimą konfiskuoti transporto priemonę asmuo jos neperduoda Valstybinei mokesčių inspekcijai (yra pardavęs, paslėpęs ir pan.) ir nėra galimybės įvykdyti paskirtą administracinio poveikio priemonę, tikslinga papildyti ANK 29 straipsnį, įtvirtinant galimybę išieškoti konfiskuoto turto vertę pinigais.

3. Siekiant administracinių nusižengimų teisenos operatyvumo ir išlaidų, susijusių su šaukimų ir kitų procesinių dokumentų siuntimo kaštais mažinimo, reikėtų papildyti ANK 573 straipsnio 1 dalį nuostata, leidžiančia ne tik teismui, bet ir administracinių nusižengimų bylas ne teismo tvarka nagrinėjančioms institucijoms šaukimus, pranešimus, skundų kopijas (nuorašus) ir kitus procesinius dokumentus įteikti elektroniniu paštu, jeigu asmenys pageidauja procesinius dokumentus gauti tokiu būdu ir yra nurodę gavėjo elektroninio pašto adresą.

4. ANK 589 straipsnio 20 punkte išbraukus nuorodas į ANK 505 ir 507 straipsnius, būtų atsisakyta Sveikatos apsaugos ministerijai nebūdingų funkcijų.

5. Siekiant administracinių nusižengimų teisenos operatyvumo ir ekonomiškumo, ANK 589 straipsnio 82 ir 83 punktuose tikslinga įtvirtinti savivaldybių administracijų ir savivaldybių vykdomųjų institucijų įgaliotų įstaigų ar įmonių pareigūnams teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl administracinio nusižengimo, numatyto ANK 448 straipsnio 5 dalyje.

6. Siekiant sumažinti administracinę naštą jūrų uostų kapitonams, keistinas ANK 589 straipsnio 95 punktas, nustatant, kad administracinių nusižengimų teiseną dėl šio kodekso 399, 400 straipsniuose, 434 straipsnio 3 dalyje, 458, 505 straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo ne jūrų uostų kapitonai, o jūrų uosto administracijos pareigūnai.

7. Siekiant sudaryti prielaidas objektyviam, visapusiškam ir išsamiam bylos aplinkybių ištyrimui ANK 592 straipsnio 5 dalyje tikslinga įtvirtinti prokurorui teisę apskųsti apylinkės teismui

nutarimą nutraukti administracinio nusižengimo teiseną, kai įgaliota institucija nutraukia šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytais atvejais pradėtą administracinių nusižengimų teiseną, o ANK 621 straipsnyje nustatyti, kad ANK 615 straipsnio 1 dalyje nurodytų institucijų nutarimus, taip pat šio kodekso 608 straipsnio 6 dalyje nurodytus nutarimus administracinių nusižengimų bylose apylinkės teismui gali apskūsti ne tik asmuo, dėl kurio atitinkamas nutarimas priimtas ar nukentėjusysis (ar jų atstovai), bet ir prokuroras, ANK 592 straipsnio 5 dalyje nurodytais atvejais, o taip pat atitinkamai patikslinti susijusias ANK 575 straipsnio 1 dalies, 620 straipsnio 1 dalies, 629 straipsnio 3 dalies, 644 straipsnio ir 654 straipsnio 4 dalies nuostatas, būtų sudarytos prielaidos objektyviam, visapusiškam ir išsamiam bylos aplinkybių ištyrimui

8. ANK 603 straipsnio papildymas leistų užtikrinti tiek savininko, tiek valstybės interesus, mažinant paimtų transporto priemonių saugojimo kaštus ir nuostolius, patiriamus dėl turto vertės mažėjimo saugojimo metu. Savininko nuosavybės teisės būtų užtikrintos taikant bendruosius privačios nuosavybės apsaugos principus, įtvirtintus įstatymuose, ir detalizuojant paimtos transporto priemonės realizavimo tvarką, padarytos žalos atlyginimo tvarką poįstatyminiuose teisės aktuose. Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, gražinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 metų gegužės 11 d. nutarimu Nr. 634 (toliau - Taisyklės), nustato, kad pagal šias taisykles realizuojamas ir pripažįstamas atliekomis valstybei perduotinas turtas (bešeimininkis, konfiskuotas, valstybės paveldėtas, valstybei perduotas turtas, radinys, lobio dalis, priklausanti valstybei, daiktai, turintys reikšmės nusikalstamos veikos tyrimui ir nagrinėjimui, daiktai, kurie buvo administracinio nusižengimo padarymo įrankis ar tiesioginis objektas arba yra reikšmingi administracinio nusižengimo tyrimui ir bylos nagrinėjimui (toliau – daiktiniai įrodymai)). Taisyklėse apibrėžtą valstybei perduotino turto sąvoką reikėtų papildyti, įtraukiant daiktus, kurie yra reikšmingi ne tik tyrimui ir bylos nagrinėjimui, bet ir teismo sprendimo įvykdymo užtikrinimui. Siekiant užtikrinti savininko teises, kai negalima savininkui gražinti paimtos transporto priemonės iki sprendimo byloje priėmimo, Taisyklėse reikėtų nustatyti išimtis transporto priemonių, priverstinai nuvežtų padarius teisės pažeidimus, už kuriuos gali būti skiriamas transporto priemonės konfiskavimas, pardavimo tvarkai. Reikėtų nustatyti pareigą pasiūlyti turto savininkui įsigyti transporto priemonę už rinkos kainą, prieš perduodant ją realizuoti konkurso būdu, elektroninio konkurso būdu, elektroninėje parduotuvėje ar parduodant per įmones, su kuriomis mokesčių inspekcija konkurso būdu yra sudariusi valstybei perduotino turto realizavimo sutartis. Nepasinaudojęs pirmumo teise įsigyti transporto priemonę savininkas galėtų dalyvauti kitose pirkimo procedūrose su kitais galimais pirkėjais.

9. ANK 613 straipsnio 3 dalyje nustačius, kad trijų darbo dienų terminas skaičiuojamas ne nuo protokolo surašymo momento, o nuo protokolo įteikimo dienos, būtų išspręsta praktikoje kylanti problema, kai per tris darbo dienas nuo administracinio nusižengimo protokolo surašymo momento nespėjama išsiųsti protokolą administracinėn atsakomybėn traukiamam asmeniui, įsitikinti, kad jis jam įteiktas ir perduoti bylą nagrinėti teismui ar institucijai, kurios pareigūnas įgaliotas nagrinėti administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka. Taip būtų užtikrinta sklandi administracinių nusižengimų teiseną.

10. ANK 640 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustačius, kad nutarimą administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusi institucija (pareigūnas) gali (*ne privalo*) pateikti teismui savo atsiliepimą į skundą, būtų išvengta nereikalingo, formalaus ir perteklinio tų pačių argumentų, kaip ne teismo tvarka priimtame nutarime administracinio nusižengimo byloje, kartojimo.

11. Pakeitus ANK 653 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintą vieną iš galimų apygardos teismo sprendimų dėl apeliacinio skundo, nustatant galimybę panaikinti ne tik apylinkės teismo nutarimą, bet



ir nutartį ir priimti ne tik naują nutarimą, bet ir nutartį administracinio nusižengimo byloje, būtų užtikrintas teisėkūros nuoseklumas ir sistemiškumas.

12. ANK 653 straipsnio 1 dalyje įtvirtinus galimybę apygardos teismui, išnagrinėjusiam bylą dėl apeliacinio skundo, priimti sprendimą panaikinti apylinkės teismo nutarimą (nutartį) ir palikti galioti ne teismo tvarka priimtą nutarimą, būtų panaikinta teisinio reguliavimo spraga ir užtikrintas teisėkūros nuoseklumas ir sistemiškumas.

13. ANK 642 straipsnio 1 dalies 6 punkte įtvirtinus galimybę apylinkės teismui dėl skundo dėl ne teismo tvarka priimto nutarimo administracinio nusižengimo byloje pakeisti nutarimą ir pakeisti paskirtą administracinę nuobaudą, būtų užtikrinta galimybė paskirti ne tik švelnesnę, bet ir griežtesnę administracinę nuobaudą, jei yra nukentėjusiojo skundas. ANK 653 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtinus apygardos teismui galimybę priimti sprendimą pakeisti apylinkės teismo nutarimą (nutartį) administracinio nusižengimo byloje ir pakeisti paskirtą administracinę nuobaudą, būtų užtikrinta galimybė paskirti ne tik švelnesnę, bet ir griežtesnę administracinę nuobaudą, jei yra nutarimą administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusios institucijos ar institucijos, kurios pareigūnas atliko administracinio nusižengimo tyrimą, skundas arba nukentėjusiojo skundas. Šie ANK pakeitimai užtikrintų teisinio reguliavimo proporcingumą, nuoseklumą ir sistemiškumą.

Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento  
Administracinės justicijos skyriaus vyriausioji specialistė

Sonata Gendvilaitė

Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento  
Administracinės justicijos skyriaus vedėjas

Germanas Politika